

Mýty o očkování

23.8.2013 chytrazena.cz str. 0

23. 08. 2013 / **Péče** o tělo

Každý rok se objeví minimálně jedno nové infekční onemocnění a původní představy, že máme tyto nemoci díky antibiotikům plně pod **kontrolou**, jsou dávno překonány. V dnešní době globalizace, cestování a prolínání národností se nikdo nemůže považovat za člověka, kterému se, díky životnímu stylu, sociální úrovni a hygienickým podmínkám, infekce vyhýbají, a pro kterého je očkování zbytečné.

Myšlenka, že prodělání infekce je přirozenější a následná ochrana dlouhodobější a účinnější, je zcela špatná a je krokem zpět. Zpět do doby, kdy na infekční onemocnění u nás umírali tisíce až desetitisíce dětí a dospělých. S infekcí je vždy spojené možné riziko závažných průběhů, **komplikací**, hospitalizací, někdy i celoživotních příznaků nebo následků. Očkování všechna tato rizika minimalizují.

Očkovací látky svojí podstatou a složením nemohou vyvolat samotné infekční onemocnění. Princip očkování není založen na umělém vyvolání „mírné nemoci“, ale na aktivaci imunitního systému látkou, která je původci infekce pouze podobná.

Vakcíny nejsou toxické a není v nich více například rtuti, formaldehydu nebo hliníkových solí, než denně **přijímáme** z prostředí či jídla. Očkování, v porovnání s každodenním kontaktem s viry a bakteriemi, zdaleka nemůže zatěžovat imunitní systém. U novorozenců naopak, překlenuje očkování období, kdy si dítě s přirozenou infekcí samo neporadí.

Význam

Používání očkovacích látek vedlo k úplnému vymýcení pravých neštovic, k likvidaci dětské přenosné obrny a spalniček v řadě kontinentů a jednotlivých zemích. Jen díky očkování se každoročně zachrání životy více jak 2 milionů dětí, s potenciálem **záchrany** více jak 10 milionů životů. Očkování má také význam pro neočkované jedince v podobě nepřímého efektu. Podaří-li se v populaci dosáhnout vysoké proočkovanosti, přeruší se tím šíření infekce mezi očkovanými, a tím se výrazně snižuje riziko přenosu infekce i na neočkované jedince. Tomu se říká tzv. kolektivní imunita. Očkování tak vlastně chrání ty, kteří nemohou být očkováni.

Výhody

Nejpodstatnější výhodou vakcinace pro očkování jedince nebo rodiče očkování dítěte je prevence onemocnění infekční nemocí. Očkování poskytuje to nejefektivnější – primární prevenci, brání samotnému vzniku nemoci.

Mezi **základní** očkování všech nově narozených dětí patří očkování proti 9 nemocem: záškrtu, tetanu, černému kašli, nákazám vyvolaným *Haemophilus influenzae* typu b, dětské přenosné obrně, virové hepatitidě B, spalničkám, příušnicím a zarděnkám. Očkování proti těmto 9 nemocem je minimum, které by mělo absolvovat každé dítě. Další doporučená očkování pro děti jsou proti rotavirovým průjmům, pneumokokovým nákazám, planým neštovicím, klíšťové encefalitidě, meningokokovým meningitidám, lidskému papilomaviru (vyvolává vznik rakoviny děložního čípku), virové hepatitidě A a chřipce.

Tak jako léky, ani vakcinace nemusí být vždy a u všech očkování 100% účinná. U některých osob, zejména staršího věku, může i po očkování dojít k rozvoji onemocnění, ale s mírnějším průběhem a bez **komplikací**, než u neočkovaných jedinců. Proto očkování přináší výhody pro všechny věkové skupiny osob.

Výhody pro očkování

- Prevence vzniku infekčních onemocnění
- Nižší výskyt **komplikací** infekčních onemocnění

- Prevence vzniku infekcí v souvislosti s cestováním
- Možnost prevence výskytu rakoviny
- Eliminace rizika chronického průběhu nemoci
- Pokles užívání antibiotik

Výhody pro společnost

- Přerušování cirkulace původců infekcí v populaci
- Eliminace některých infekcí
- Kolektivní imunita – ochrana těch co nemohou být očkovaní
- Snížení úmrtnosti na infekční onemocnění
- Pokles nákladů na léčbu nemocí
- Snížení zátěže **zdravotnického** systému
- **Kontrola** výskytu infekcí

Rizika

Žádná očkovací látka, podobně jako žádný jiný lék, nemusí být 100% bezpečná. Vždy se mohou u některých jedinců objevit nežádoucí reakce. V těchto případech je nezbytné porovnat, jaké jsou přínosy a jaká jsou rizika očkování. Podle převažujícího kritéria pak očkovat či neočkovat.

Bezpečnost vakcín je dnes sledována při každém jejich hodnocení, po daleko delší dobu a na větším počtu jedinců, než je tomu u jiných léků. Proto stále platí, že současné očkovací látky jsou bezpečné a závažné nežádoucí reakce vyvolané očkováním se objevují velice vzácně. Po každém očkování se ale mohou objevit účinky, které jsou tzv. fyziologické, tedy normální a jsou běžnou reakcí na očkování. Jejich výskyt je závislý na individuální vnímavosti a na konkrétní očkovací látce. Některé reakce lze očekávat, například reakce místní (bolest, zarudnutí, otok) nebo celkové (horečka, únavnost, slabost, bolesti hlavy, zažívací obtíže, bolesti svalů). Jiné nelze předvídat.

Nežádoucí účinky však bývají většinou přechodné a samy odezní bez nutnosti jakékoli léčby. Očkovaného neovlivňují v běžných aktivitách a nejsou důvodem odmítnutí dalšího očkování. U některých očkovaných se neobjeví vůbec žádné nežádoucí účinky, u některých jenom některé.

Je historicky dobře známo, že dojde-li k poklesu zájmu o očkování, řada nemocí se bude vracet.

Autor: Prof. MUDr. Roman Chlábek, Ph.D.,
Fakulta vojenského zdravotnictví Univerzita obrany,
Hradec Králové

URL| <http://www.chytrazena.cz/zdravi/pece-o-telo/myty-o-ockovani-24332.html>